

- Ἀπὸ τῆν Ποντιακὴ λαογραφία -

. Σ Η Μ Α

Ο.- Ἐντυπώσεις καὶ συγκινήσεις ἀπὸ τὸ πανηγύρι τῆς Παναγίας Σουμελᾶ.
Κείμενο Στάθη Εὐσταθιάδου. Στὴ λύρα ὁ Γιωργούλης.

. τὸ σῆμα σβύνει

Οἱ καφετέρες ἀκτῖνες τοῦ Αὐγουστιάτικου ἡλίου ἄρχισαν ἀπὸ τὸ πρωὶ
κινόλας τὸν ἀνταγωνισμό μὲ τὴν δρόσο τοῦ γραφικοῦ βουνοῦ, τοῦ Βερμίου.
Ἐκεῖνες ἔρριχναν κᾶφα, πού ὅμως ἐ παρεμποδίζοταν ἀπὸ τὴν δροσιά τοῦ
βουνοῦ κι' ἀπὸ τὸ κατακάθαρο ἀγέρι.

Ἔτσι καὶ οἱ καρδιές τῶν εὐλαβικῶν προσκηνυτῶν δοκιμάζονταν ἀπὸ τὴ
μιά μὲ τὴν καφτὴ φλόγα τῆς νοσταλγίας γιὰ τὰ περασμένα κι' ἀπὸ τὴν
ἄλλη αἰσθάνονταν εὐχάριστα μὲ τὴν δροσιά, πού σιορποῦσε τὸ ὁμορφο
πανηγύρι τῆς Σουμελᾶ πάνω στὰ ὑψώματα τοῦ Βερμίου. Οἱ ψυχές ὅλων
τῶν προσκηνυτῶν φτερούγιζαν πρὸς τὰ πίσω, στὴν ἀλησμόνητη πατρίδα,
στὸν Πόντο, στὸ πανηγύρι τῆς Σουμελᾶ στὸ ὄρος τοῦ Μελᾶ καὶ τὰ μάτια
ἔβλεπαν μπροστά τους τὸ ἴδιο θαῦμα, τὴν συνέχεια τῶν παραδόσεων. Ἡ
Σουμελᾶ καὶ πάλιν σύμβολο ἐθνικο-θρησκευτικὸ γιὰ τοὺς ἑλληνο-ποντί-
ους ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα, παρηγοριά κι' ἐλπίδα στὴν πορεία τους πρὸς τὸ
μέλλον.

. Λ Υ Ρ Α

Τὸ βουνὸ ὁλόκληρο σωστὴ μυσταγωγικὴ ἀτμόσφαιρα. Καὶ ἡ λειτουρ-
γία καὶ τὰ λόγια τὰ ἱερά καὶ οἱ χαρές καὶ τὰ δάκρυα, ὅλα ἀπὸ συγκίνη-
ση, μᾶς ἔκαναν νὰ ζοῦμε σὲ ἄλλους κόσμους. Ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ Βερμίου
οἱ φαλμαδίες ἀναπέμπονταν πρὸς τὸν οὐρανό, ἐνῶ οἱ ἄνθρωποι ἐνιωθάν
πὼς βρίσκονταν πρὸς τὸν Θεό.

Καὶ μετὰ τὴ λειτουργία τὸ Βέρμιο συνταράχτηκε συθέμελα ἀπὸ
τὸν ἐνθουσιασμό καὶ ἀπὸ τίς χαρούμενες λαχρές τῶν ἀνθρώπων. Χιλιάδες
ἄνθρωποι μὲ τὸν ἴδιο παλμό τῆς καρδιάς καὶ μὲ τὴν ἴδια συγκίνηση
ζοῦσαν ^{εὐτυχίες} εὐτυχίας καὶ ὑπερηφάνειας. Ἐναζοῦσε ὁ Πόντος πάνω στὰ ὑψώ-
ματα τοῦ Βερμίου.

. ἡ λύρα σταματᾷ

Θά σταθοῦμε σὲ δύο γεγονότα, πού ἔκαναν βαθειὰ ἐντύπωση καὶ
προκάλεσαν ἀληθινὴ συγκίνηση.

Ἕνα ποντιόπουλο πραγματοποιεῖ ἐδῶ τὸ ὄνειρό του. Τὸ ἔχει
τάξει στὸν ἑαυτό του, νὰ στεφανωθῇ στὴν Παναγία Σουμελᾶ καὶ νὰ φορέσῃ
ση μάλιστα ἀντὶ ^{βα} γαμπριάτικο κοστούμι, ζιζικια καὶ ἡ νύφη ζουπούνα. Νὰ
γίνῃ ὁ γάμος, ἡ χαρὰ μὲ λύρα, μὲ ποντιακὰ τραγούδια καὶ χορούς. Ἔτσι
καὶ ἔγινε.

Κάτω σ' ἓνα δέντρο ντύνουν τὴ νύφη, ἐνῶ ἡ λύρα παίζει τὸ νυφε

προσκέπασμα! Λίγο παρέκει ντύνουν τόν γαμπρό. Καί ξεκινά ή γαμήλιος πομπή. Ο γαμπρός μέ ζίπιες, ή νύφη μέ ζουπούνες. Λεβεντόκορμοί νέοι ζιπκοφόροι μέ τή λύρα προπορεύονται. Ξαφνικά ή είδηση φτάνει σέ όλους καί οί χιλιάδες προσκηνυτές, όλοι μαζί, τρέχουν καί ακολουθοῦν τήν πομπή.

Μετά τή στέψη άλλες συγκινητικές στιγμές. Μόλις τό νέο ζευγάρι βγῇ-κε από τήν ἐκκλησία, οί χιλιάδες λαοῦ, πού περίμεναν ἔξω, ⁸οκέσπασαν σέ ζητοκραυγές καί ἀπηύθυναν τίς πιό καλές εὐχές. Μιά μητέρα μέ πολύ κόπο κα-τάρθωσε νά πλησιάσῃ τή νύφη καί τήν παρακάλεσε νά τῆς κάμῃ τή χάρη. Κρα-τούσε τό ἄρρωστο παιδί της στή ἀγκαλιά καί εἶπε στή νύφη νά τό φιλήσῃ, γιά νά γιάνη. Ἀφοῦ στεφανώθηκε στήν Παναγία Σουμελά, ἦταν πολύ εὐλογημέ-νη καί ἔτσι μπορούσε μέ ἕνα φιλί της νά γιατρευτῇ τό ἄρρωστο παιδί. Πο-λύ συγκινητική ή στιγμή. Καί ἦταν συμβολική, γιατί φανέρωνε τήν ἀκλόνητη πίστη τοῦ ποντιακοῦ λαοῦ στά ἐθνικο-θρησκευτικά του σύμβολα.

Ὅμως σέ ποιά ἐπεισόδια νά πρωτοσταθοῦμε; Θά διαλέξωμε ἕνα ἀκόμη. Ἦταν τό ἀπογευματινό καλλιτεχνικό πρόγραμμα. Ποντιακά συγκροτήματα τοῦ τραγουδιοῦ καί τοῦ χοροῦ ἀπό διάφορες περιοχές τῆς χώρας, ἐκτέλεσαν ἕνα πρόγραμμα μέ ποντιακά τραγούδια καί χορούς, πού ἦταν τόση ή συγκίνηση τῶν προσκ¹νητῶν, ὥστε ἔβλεπε κανεῖς τούς ἀνθρώπους σέ ἕνα παραλήρημα ἐνθουσιασμοῦ καί χαρᾶς, μά καί συγκίνησης.

Ζιπκοφόροι νέοι καί ζουπουνόφορες νέες πάνω στή μεγάλη καί ωραί-α ἐξέδρα ζωντάνεψαν τούς ποντιακοὺς χορούς μέ πολύ ἐνθουσιασμό. Τό ἔλε-γε ή καρδιά τους. Καί οί λυράρηδες καί οί τραγουδιστάδες τό ἴδιο.

Σκεφτήκαμε πιό στοχαστικά τήν σημασία τοῦ πανηγυριοῦ τῆς Σουμε-λά. Τό δεκαπενταῦγουστο, στήν Καστανιά, πάνω στά ὑψώματα τοῦ Βερμίου, ἀφοῦ ἀποσυρθήκαμε γιά λίγο μέσα στό δάσος. Ἀναπολήσαμε τήν ἱστορία, τίς δόξες τοῦ παρελθόντος καί ἀναλογιστήκαμε τό τί συντελεῖται σήμερα. Καταλήξαμε στό συμπέρασμα, ὅτι τοῦτο τό πανηγύρι τῆς Σουμελά θά ἀποτελέσῃ ὅπωςδήπο-τε μιὰ αἰώνια ἐστία φωτός, ἀρνεῖ κάθε φορά τό καλλιτεχνικό πρόγραμμα νά βελτιώνεται καί ή ὅλη ὀργάνωση νά γίνεται πιό ἄρτια. Πάνω στά ὑψώματα τοῦ Βερμίου κάθε δεκαπενταῦγουστο, μποροῦν οί πόντιοι νά προβάλλουν τίς λαμπρές τους παραδόσεις καί νά συμβάλλουν ἔτσι, ὅπως καί ὅλοι οί ἄλλοι ἀδελφοί Ἕλληνες τῶν ἄλλων διαμερισμάτων τῆς χώρας, στήν στερέωση τοῦ ἡ-θικοῦ βᾶθρου τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ μας, πού εἶναι ἀδύνατο νά θεμελιω-θῇ χωρίς τά ἡθικά ἐρεθίσματα, πού δίνουν οί ἐθνικές μας παραδόσεις, ἀλλά καί μέ τήν παραγκώνιση τῶν αἰωνίων ἀξιών. Τοῦτες οί ἀξίες - ἀγάπη, συνα-δελφωσύνη καί τόσα ἄλλα - θά δώσουν τή λάμψη στόν ἐξελισσόμενο πολιτι-σμό, θά τόν δικαιώσουν, γιά νά καταξιωθῇ ή ζωή πέρα γιά πέρα.

. ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Διάφοροι σκοποὶ καί τραγούδια (4 σκοποὶ)

. ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Τὴν ἄλλη ἐβδομάδα, αὐτὴ τὴν ὥρα εἴμαστε καὶ πάλι κοντά σας.

Ἀκούσατε τὴ λαογραφικὴ μας ἐκπομπή, ποὺ ἦταν σήμερα ἀφιερωμένη στοὺς πανηγύρι τῆς Παναγίας Σουμελά. Σταθήκαμε σὲ ὠρισμένες ἐντυπώσεις καὶ συγκινήσεις τοῦ λαοῦ. — Κείμενο: Στάθη Εὐσταθιάδης, στὴ λύρα ὁ Γιωργούλης.

~~Ποτὴν κλείσωμε τὴν ἐκπομπή μας, σὰς ἀνακοινώνουμε ὅτι ὁ ποντιακὸς θίασος Θεοφάνης δίδει αὖριε τὸ βράδυ στὴν Καλαμαριά — κληματογράφου Θεοφάνη — ποντιακὴν παράστασιν με πρωτοβουλία καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ τοπικοῦ συλλόγου "Ἀνταῖος" καὶ με τὸ ἔργο "Ἄς ἔλεπαν τ' ὀμπάτια μ'" τοῦ συγγραφέως Στάθη Εὐσταθιάδης.~~

... τὸ σῆμα σβύνει ...